

IRTI

Teemana
raaistunut
huume-
rikollisuus

HUUMETYÖN ERIKOISLEHTI
4/2024

ASIAANTUNTIJA

Vallanhimoiset pojat haluavat rikastua huumausaineilla

s. 8

Irti Huumeista juhli
pyöreitä vuosiaan
s. 13

Nuorisokoutsit:
”Tää kaupunki
huutaa meitä!”
s. 15

IRTI HUUMEISTA
-PUHELIN:
0800 980 66
ma-pe 9-15 & ma-to 18-21

4

AJANKOHTAISTA
Alkavan vuoden tapahtumat, Irti Huumeista on muuttanut, uusi vs. toiminnanjohtaja

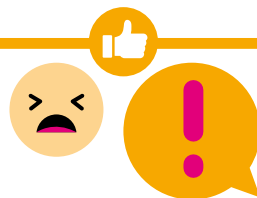

8

Kansijuttu Vallanhimoiset pojat haluavat rikastua huumausaineilla

Jengirikollisuus on muutoksessa, kertoo kriminaalipolitiikan apulaisprofessori Markus Kaakinen.

11

Tutkittua Riippuvuudet monimuotoistuvat, ja niitä tunnustetaan yhä nuoremmilla

Toiminnallisia riippuvuuksia on vaikea tunnistaa, eivätkä palvelut ole kehittyneet vastaamaan sairastuneiden tarpeisiin.

19

Kirjat

Tarinoita alkoholista, rikollisuuden varjossa elämisestä sekä oikeusjärjestelmästä.

IRTI HUUMEISTA RY

Päätoimittaja
Mira Reponen,
vs. toiminnanjohtaja

Toimitussihteeri
Lotta Jokinen,
viestintäpäällikkö

Tekijät
Lotta Jokinen
Mira Reponen
Antti Yrjönen
Sampsa Hannonen
Jessica Vikfors
Tiia Naukkarinen
Janita Maijanen
Mertsi Tamminen
Birgitta Suorsa
Hanna Tiirinki
Mira Panu
Sami Räsänen

Kustantaja
Irti Huumeista ry
Hietakummuntie 19 C
00700 Helsinki

Painopaikka
Grano, Helsinki

Julkaisun ilme ja taitto
Hahmo

Kannen kuva
Antti Yrjönen

Painosmäärä
1 200 kpl

Toimituskunta
Janita Maijanen
Mira Reponen
Lotta Jokinen
Mirka Vainikka
Mertsi Tamminen

Keskustoimisto
info@irtihuumeista.fi

Vapaaehtoistoiminta
Atso Tillgren p. 044 4937374

**Huudikoutsitoiminta
ja huumetyö**
Petra Müller p. 050 472 0372

Läheistyönkeskus
Virpi Jaakkola p. 050 320 8947

Sähköposti
etunimi.sukunimi
@irtihuumeista.fi

**Huumetyön erikoislehti
Irti ilmestyy neljä kertaa
vuodessa**
Irti-lehti on
Irti Huumeista ry:n jäsenetu.

Lehti ilmestyi
1985–1995 nimellä *Läheinen*,
1996–2014 nimellä *Irti*,
2015–2022 nimellä *Taite*.

ISBN 2954-2251
(painettu)
ISSN 2954-226X
(verkkojulkaisu)

PÄÄKIRJOITUS

Empatiaa, ei väkivaltaa

”KAIKKI ON hyvin epävarmaa ja juuri se tekee minut levolliseksi”, sanoo Muumien Tuutikki. Vaikka kovasti haluaisin samaistua tähän lauseeseen, saa tulevaisuus minut kuitenkin huolestumaan. Tilastokeskuksen tuoreiden tietojen mukaan huumeisiin kuolleita oli ennätyskellisen paljon vuonna 2023. Eniten lisääntyivät alle 25-vuotiaiden nuorten huumausainekuolemat.

Hallitus on leikkaamassa sote-järjestöjen rahoituksesta samalla, kun maailmaa ravistelee uusi kriisi toisensa jälkeen. Ei voi sanoa, että tulevaisuutta odottaisi innolla, sillä leikkaukset sattuvat juuri niihin, jotka kaipaivat kipeimmin apua.

Tämän numeron teemana on raastunut huumerikollisuus. Järjestäytyneet rikollisryhmät kilpailevat markkinoista kenties yhä brutaalimmilla keinoilla, ja väkivalta on usein suunnattu paitsi kilpailijoihin myös viattomiin sivullisiin.

On toki tiedossa, että huumekauppa ja siihen liittyvä rikollisuus tarjoavat monelle nopean tien päästä hierarkiassa ylemmäksi. Eritoten houkutus voi olla suuri niille, jotka ovat muutoin vaarassa jäädä yhteiskunnassa jalkoihin. Niinpä olisi tärkeää, että juuri he saisivat tukea ja turvaa ja että jokainen kokisi mahdollisuutensa yhtäläisiksi.

On myös niin, että sosiaalinen media ja koronan jälkimainingit ovat saaneet meidät entistä eriytyneemmiksi toisistamme. Moderni teknologia ja sosiaalinen media ovat myös helpottaneet huumeiden ostamista ja myymistä, mikä on johtanut siihen, että yhä useampi nuori voi tuntee houkuttusta kokeilla huumeita. Tämän vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että yhteiskunta panostaa ennaltaehkäisevään työhön ja tarjoaa nuorille tukea ja terveitä vaihtoehtoja huumeiden käytölle.

Tulevaisuus tuokin meille uusia haasteita siinä, miten pidämme kaikista huolta. Tarvitsemme paitsi tiukkoja lainvalvontatoimia myös inhimillistä lähestymistapaa, jossa kaikilla olisi mahdollisuus saada tukea ja apua.

Mira Reponen, vs. toiminnanjohtaja
Irti Huumeista ry

LEDARE

Empati, inte våld

”ALLTING ÄR MYCKET osäkert och det är just det som lugnar mig”, sa Too-ticki i Muminböckerna. Även om jag väldigt gärna vill identifiera mig med den här meningens känner jag ändå oro inför framtiden. Enligt färskas uppgifter från Statistikcentralen var antalet personer som dog av droger rekordhögt under 2023. Mest ökade de drogrelaterade dödsfallen bland ungdomar under 25.

Regeringen håller på att skära ned på finansieringen till social- och hälsovårdsorganisationerna samtidigt som världen skakas av kris efter kris. Det är svårt att se med tillförsikt på framtiden, för nedskärningarna drabbar just dem som behöver hjälpen som mest.

Temat för det här numret är den allt bruttare drogbrottsligheten. Organiserade kriminella grupper tävlar om marknaden med allt bruttare metoder, och våldet riktas förutom mot konkurrenterna också mot utomstående, oskyldiga personer.

Det är visserligen känt att droghandeln och brottsligheten i samband med den ger många en snabbväg till att klättra i hierarkin. Lockelsen kan vara stor för i synnerhet dem som riskerar att bli marginaliserade. Därför skulle det vara viktigt att just de skulle få stöd och trygghet och att var och en får uppleva att de har lika möjligheter.

Samtidigt har de sociala medierna och coronans efterverkningar fått oss att bli mer isolerade från varandra. Den moderna teknologin och de sociala medierna har också underlättat köpandet och försäljningen av droger, vilket har lett till att allt fler unga kan känna sig frestade av att testa på droger. Därför är det ytterst viktigt att samhället satsar på förebyggande arbete samt ger unga stöd och sunda alternativ till droganvändning.

I framtiden väntar oss nya utmaningar kring hur vi ska kunna ta hand om alla. Förutom strikta brottsbekämpande åtgärder behöver vi också ett medmänskligt förhållningssätt, där alla har möjlighet att få stöd och hjälp.

Mira Reponen, ställföreträdande verksamhetsledare
Fri från narkotika rf

Kuva: Birgitta Suorsa Käännös: Jessica Vikfors

IRTI

3

AJANKOHTAISTA

Katso vuoden 2025 tapahtumat
internetsivuiltamme osoitteesta:

[www.irtihuumeista.fi/
tulevat-tapahtumat](http://www.irtihuumeista.fi/tulevat-tapahtumat)

Ylimääräinen vuosikokous 16.1.

IRTI HUUMEISTA RY:N hallitus päättää kutsua ylimääräisen vuosikokouksen koolle 16.1.2025 klo 17 verkossa Teams-sovelluksella. Ylimääräisessä kokouksessa käsitellään syyskokouksessa 2024 hyväksytyin sääntömuutoksen patenti- ja rekisterihallituksen edellyttämät sääntömuutoksen korjauspyynnöt. Lisätiedot ja ilmoittautumiset kokoukseen info@irtihuumeista.fi. Toivomme ilmoittautumisia 12.1. mennessä, ilmoittautuneiden jäsenyydet tarkastetaan.

Irti Huumeista ry:n vs. toiminnanjohtajana toimii Mira Reponen

Irti Huumeista ry:n vs. toiminnanjohtajana toimii entinen kehitysjohtaja **Mira Reponen**. Mira Reponen sijaisena kehitysjohtajana toimii **Janita Maijanen**.

Irti Huumeista ry:llä uusi toimisto

IRTI HUUMEISTA ON muuttanut uuteen osoitteeseen Helsingin Malmille. Vastedes meidät löytää osoitteesta Hietakummuntie 19 C, 00700 Helsinki. Ilmoitathan meille etukäteen, jos olet tulossa käymään toimistolla. Työntekijöiden yhteystiedot löytyvät verkkosivuiltamme ja meidät saa myös kiinni osoitteesta info@irtihuumeista.fi.

Nolla huumekuolemaa -kampanjalle viestintäpalkinto

IRTI HUUMEISTA RY:N, Indiviorin ja Ahjo Communicationsin kampanja Nolla huumekuolemaa palkittiin parhaana B2B-viestintäkategoriassa Finnish Comms Awards -gaalassa. Irti Huumeista ry:stä palkinnon kävi hake-massa hallituksen jäsen ja pitkäaikainen vapaaehtoinen **Leea Seger** (kuvassa toinen oikealta).

Kuva: Petri Mast

● YLE 15.10.2024

Tulli on sulkenut pimeässä Tor-verkossa toimineen Sipulitie-sivuston, jossa myytiin huumeita anonyymisti

Suomen tulli kertoo sulkeneensa yhteistyössä Ruotsin poliisin kanssa salatussa Tor-verkossa toimineen Sipulitie-kauppapaikan verkkopalvelimia. Lisäksi Tulli on takavarikoinut niiden sisällön.

Sipulitie-sivustoa käytettiin rikollisiin tarkoituksiin, kuten huumausaineiden myymiseen anonyymisti.

Sivuston ylläpitäjä on kertonut sivuston liikevaihdon olleen 1,3 miljoonaa euroa.

● ILTALEHTI 11.10.2024

Ihmiset kävelevät "oudossa linkussa" Helsingissä – Päihteidenkäyttäjätkin huolissaan

Huumetilanne Helsingin kaduilla on pahentunut.

Aineita myydään ja käytetään julkeasti. Käyttäjät ovat aikaisempaa heikommassa kunnossa.

– Kadulta raportoidaan, että holtittomuus ja välinpitämättömyys ovat lisääntyneet, Helsingin kaupungin päihdepalvelujen päällikkö **Pia Pulkkinen** kertoo Iltalehdele sähköpostitse.

Pulkkisen mukaan päihteidenkäyttäjät ovat itsekin tilanteesta huolissaan.

– He toteavat, että ihmiset ovat niin sekaisin ja huonossa kunnossa etteivät muista enää pitää huolta kaverista ja pelkäävät että jotkut vielä paleltuvat kadulle, kun talvi tulee, Pulkkinen kirjoittaa.

Yksi huumeongelman pahentumisen omin silmin todistanut on 30 vuotta Kalliossa asunut **Jouni**.

Hänen mukaansa huumeiden käyttäjien kunnan heikkeneminen on ilmeistä.

– Jotkut kulkevat ikään kuin zombiasennossa, sellaisessa oudossa linkussa, ja ovat hyvin sekaisin.

Tilanne on Jounin mukaan mennyt selvästi huonompaan suuntaan viimeisen parin vuoden aikana.

● HELSINGIN SANOMAT 1.9.2024

Oregon kielsi kovat huumeet jälleen

Oregon on jälleen kriminalisoinut kovat huumeet.

Päätös sinetöitiin huhtikuussa, kun osavaltion kuvernööri **Tina Kotek** allekirjoitti lain, joka mahdollistaa kuuden kuukauden vankeustuomion kovien huumeiden hallussapidosta. Tällaisia ovat muun muassa fentanyyli, heroini, kokaiini ja ekstaasi. Kannabis on osavaltiossa yhä sallittu.

Oregon oli ensimmäinen Yhdysvaltain osavaltio, joka dekriminalisoi huumeet 2021---

Dekriminalisointia kannattavat pitivät Oregonin kolmen vuoden takaista päätöstä urauurtavana, sillä sen katsottiin auttavan päihteitä käyttävien pääsevän avun piiriin ilman pelkoa leimautumisesta tai pidätetyksi joutumisesta.

Dekriminalisaation ongelmat huomattiin The Washington Post -lehden mukaan heti alussa. Oregonissa ei esimerkiksi ollut riittävästi palveluntarjoajia päihdeongelmaisten ihmisten hoitamiseksi, ja myös koronapandemialla oli osuutensa asiassa.

Lopulta heroiniin jopa 50 kertaa vahvemman fentanyylin suosion kasvaminen ja yliannostusten nousu sai monet epäroimään dekriminalisointia. Portlandin kaupungissa julistettiin tammikuussa 90 päivän hätätila, kun fentanyylin yliannostusten määrä nousi jyrkästi.

Riippuvuudet monimuotoistuvat, ja niitä tunnustetaan yhä nuoremmilla

Järjestötyöntekijät kertovat kyselyssä, että riippuvuuksiin liittyy monenlaista pahoinvointia ja riskikäyttäytymistä. Toiminnallisia riippuvuuksia on vaikea tunnistaa, eivätkä palvelut ole kehittyneet vastaamaan sairastuneiden tarpeisiin.

A-KLINIKKASÄÄTIÖN KOORDINOIMASSA tutkimuksessa kartoitettiin järjestötyöntekijöiden näkemyksiä riippuvuuksista ja niiden eroista eri ikäryhmien välillä. Lisäksi työntekijät vastasivat riippuvuuksia koskeviin väittämiin.

Kyselyssä 87 prosenttia työntekijöistä oli samaa mieltä väittämän kanssa, jonka mukaan sosiaalinen media ja teknologian kehitys lisäävät yhteiskunnassamme riskejä riippuvuuksien kehittymiselle.

Digitaalisissa ympäristöissä nopeasti palkitsevat toiminnot kuten digi- ja rahapelaaminen, some, verkkoshoppailu ja porno ovat jatkuvasti saatavilla. Myös päihdyttäviä aineita voi hankkia helposti netin kautta. Sosiaalinen media koukuttaa itsessään, mutta samalla sen ajateltiin aiheuttavan muita riippuvuuksia: Somesisällöt ruokkivat ulkonäköön liittyviä paineita, jotka saattavat kärjistyä pakonomaiseen liikuntaan, syömiseen tai ostoskäyttäytymiseen.

Riippuvuuksiin yhdistyy monenlaista pahoinvointia

Nuorten asenteet esimerkiksi päihteisiin ovat järjestötyöntekijöiden mukaan muuttuneet. Nuorten nähtiin suhtautuvan erityisesti kannabiksen, mutta myös muiden päihteiden käyttöön aiempaa hyväksyvämmiin.

Yleinen näkemys oli, että riippuvuuksia esiintyy yhä nuoremmilla. Vaikka perinteinen tupakointi on vähentynyt huomattavasti, olivat työntekijät huolestuneita esimerkiksi uusien markkinoille tulleiden nikotiinituotteiden kuten sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien aiheuttamista riippuvuusriskeistä erityisesti nuorison keskuudessa.

Nuorilla riippuvuuksiin yhdistyi työntekijöiden mukaan monenlaista pahoinvointia: näköalattomuutta, ahdistusta, stressiä, eriarvoisuuden kokemusta, viiltelyä sekä kehonkuvan, mielenterveyden ja tunteiden hallinnan ongelmia. Päihteidenkäyttö nähtiin usein nuorten tavaksi lääkittää omaa pahaa oloaan.

Vanhemmat häpeävät nuoria enemmän

Aikuisten ja ikääntyneiden riippuvuuksien taustalla kuvattiin olevan yksinäisyyttä, syrjäytyneisyyttä, taloudellista epävarmuutta, terveysongelmia sekä elämän käännekohtia kuten avioero tai eläkkeelle siirtyminen. Riippuvuuksiin liittyvät ongelmat ovat usein kasautuneet, kun niihin ei ole saatu apua nuorempana. Riippuvuusalttiuden nähtiin siirtyvän myös ylisukupolisesti, vaikka riippuvuuden kohteet vaihtuisivatkin toisiksi. Työntekijöiden mukaan vanhemmat ikäryhmät häpeävät ja peittelevät riippuvuuksiaan edelleen enemmän kuin nuoremmat. Puhuminen niistä koetaan vaikeaksi. Toisaalta vanhempien nähtiin ymmärtävän addiktiosairauksia ja niiden kehittymistä nuoria paremmin.

Uusia lähestymistapoja kaivataan

Vaikka riippuvuudet näyttäytyivät vastauksissa monimuotoisena ilmiönä, nähtiin niissä olevan pohjimmiltaan kyse samasta asiasta. Valtaosa työntekijöistä (81 %) oli samaa mieltä väittämien kanssa, joiden mukaan riippuvuus korvautuu helposti toisella riippuvuudella ja riippuvuudet esiintyvät usein yhtäaikaaisesti, päällekkäin.

Perinteisten riippuvuuksien hoitoon on olemassa vakiintuneita hoitomuotoja ja -käytäntöjä, mutta uusiin toiminnallisiin riippuvuuksiin kaivattiin uusia lähestymistapoja. Työntekijät toivoivat vastauksissa esimerkiksi nais erityisiä ja läheiset huomioivia palveluja sekä nuorille tarkoitettuja hoitoyksiköitä. He eivät pitäneet lastensuojelun yksiköitä oikeana paikkana hoitaa lasten ja nuorten riippuvuussairauksia.

.....
A-klinikkasäätiön koordinoimassa Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelmassa (MIPA 2.) kartoitettiin keväällä 2024 kyselyllä järjestötyöntekijöiden näkemyksiä siitä, millaisia muutoksia he olivat havainneet riippuvuuksien ilmenemisessä sekä eroissa eri ikäryhmien välillä. Lisäksi heitä pyydettiin ottamaan kantaa erilaisiin riippuvuuksia koskeviin väittämiin. Kyselyyn vastasi 131 työntekijää. Heistä 73 % työskenteli päihdejärjestössä ja 63 % teki kohtaavaa asiakastyötä.
.....

Raportti: Suurituloisimpaan tuloluokkaan on entistä vaikeampaa päästä Suomessa, ja se vaikuttaa haitallisesti erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa

Pieni- ja keskituloisten on Suomessa aiempaa vaikeampaa nousta suurituloisimpaan tulokymmenyksen. Samalla suurituloisuus keskittyy entistä vahvemmin kasvukeskuksiin. Tämä käy ilmi Kalevi Sorsa -säätiön tuottamasta raportista.

VALTION TALOUDELLISEN tutkimuskeskuksen erikoistutkija **Marja Riihelä** ja taloustieteen emeritusprofessori **Matti Tuomala** tutkivat yksilöiden tuloaseman muutoksia Suomessa vuosina 1995–2022 Tilastokeskuksen tulonjakoaineistolla.

Suomalaiset jaetaan tulojensa mukaan kymmeneen tuloluokkaan. Aineistot osoittavat, että pieni- ja suurituloisten tulokymmenyksissä yksilöt pysyvät samassa tuloluokassa vuodesta toiseen yli kaksi kertaa useammin kuin keskituloiset tulokymmenyksissään.

– Taustalla vaikuttaa yleinen taloudellinen polarisaatio, jossa myös varallisuus on keskittynyt Suomessa 1990-

luvulta lähtien yhä pienemmälle joukolle. Ylimpien tuloryhmien kasvattaessa osuuttaan kokonaistuloista alimmat ja keskituloiset ryhmät ovat menettäneet osuuttaan. Selvästi kasvanut pysyvyys ylimmissä tuloryhmissä lieventää yhä vähemmän vuosituloilla määriteltyjä tuloeroja, Riihelä sanoo tiedotteessa.

Tuloksissa näkyy kasvava kahtiajako vauraan Etelä- ja Länsi-Suomen ja matalatuloisemman Itä- ja Pohjois-Suomen välillä. Itä-Suomessa selvästi alle puolet miehistä saavuttaa varakkaan isänsä tulotason, kun kasvukeskuksissa osuus nousee 60 prosenttiin tai korkeammaksikin.

Varallisuuden kehityksessä näkyy myös sukupuolten välinen ero. Koko Suomessa ylimmässä tulokymmenyksessä miesten todennäköisyys saavuttaa isänsä tulotaso noin 80 prosenttia. Naiset saavuttavat suurituloisen äitinsä tulotason puolet miehiä harvemmin eli noin 40 prosentin todennäköisyydellä.

.....
Eriarvoisuuden tila Suomessa 2024 on Kalevi Sorsa -säätiön tuottaman sarjan kolmas osa. Siihen on kirjoittanut 14 meritoitunutta eriarvoisuuden tutkijaa. Kirjan on kustantanut Into Kustannus ja toimittanut Anna Rajavuori.
.....

Kriminaalipolitiikan apulaisprofessori Markus Kaakinen korostaa, etteivät katujengit ole yhtä kuin järjestäytyneet rikollisuus.

Vallanhimoiset pojat haluavat rikastua huumausaineilla

Katujengit saapuivat Suomeen 2020-luvulla, ja alkoivat tienata katutason huumausainekaupalla. Jengien liikevaihdosta on mahdotonta antaa tarkkaa lukua, mutta arvioiden mukaan se on useissa sadoissa tuhansissa euroissa.

SUOMESSA NÄHTIIN merkittävä muutos jengirikollisuudessa 90-luvulla, kun pohjoismaihin rantautui moottori-pyöräjengit. Nyt jengirikollisuus on taas muutoksessa, mutta kyse ei ole enää perinteisistä liivijengeistä, kertoo kriminaalipolitiikan apulaisprofessori **Markus Kaakinen**

– Kyse on tällaisista alueellisista jengeistä, joita poliisi kutsuu katujengeiksi.

Kaakinen huomauttaa, ettei "katujengi" ole ongelmaton termi. Siksi poliisi on tarkentanut käsitteistöä.

Hän huomauttaa, että esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa ei juurikaan käytetä kyseistä termiä. Esimerkiksi Ruotsissa puhutaan rikollisverkostoista.

– Katujengien tutkimus on kohdistunut moniin erilaisiin nuorten ryhmärikoksiin tai katuorientoituneeseen toimintaan, mutta kaikki eivät välttämättä tee vakavia rikoksia.

Kaakinen painottaa, ettei katujengi ole yhtä kuin järjestäytyneet rikollisuus.

Katujengi voi kuitenkin muuntaa osaksi järjestäytyneitä rikollisuutta. Tällä hetkellä huolta aiheuttaa Kaakisen mukaan se, että tämänhetkiset nuoret katujengiläiset voivat olla potentiaalisia järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden jäseniä tulevaisuudessa.

Ylisukupolvista huono-osaisuutta

Kun nuorisoporukoita aletaan kutsua katujengeiksi, sekoittuu asiaan helposti monia mielikuvia. Poliisin määritelmän mukaan katujengeille tunnusomaista ovat seuraavat asiat: leimautuminen tiettyyn asuinalueeseen, jengin nuori ikärakenne ja verkostomainen toiminta.

Jengin jäsenet ovat hyvin usein maahanmuuttajataustaisia. Tyypillinen katujengiläinen on noin 15–25-vuotias nuori mies.

Kaakinen huomauttaa, että katujengeihin liittyminen ei ole mikään luonnonlaki maahanmuuttajataustaisille nuorille miehille. Toisaalta heidän yliedustuksestaan on voitava puhua asioiden oikeilla nimillä, mutta ilman tarpeetonta leimaa.

Kaakinen kertoo, että maahanmuuttajien rikostilastojen perusteella ei kannata tehdä maahanmuuttopolitiikkaa.

– Meillä on yliedustusta vuodesta toiseen ulkomaalaistaustaisten nuorten keskuudessa väkivaltarikollisuudessa. Mutta vaikka otettaisiin kaikki ulkomaalaistaustaiset rekisteröidyt rikosepäilyt pois, silti nuorten katuväkivaltarikokset ovat lisääntyneet.

Myöskään kaikkien nuorten väkivaltarikoksia ei kannata heppoisesti yhdistää katujengirikollisuuteen. Näissä on Kaakisen mukaan eri tekijät kyseessä.

Rikollisuuden polulla on usein ylisukupolvista huono-osaisuutta, päihdeongelmia ja tunne siitä, ettei ole osa yhteiskuntaa.

– On paljon nuoria miehiä, jotka ovat valmiita liittymään jengeihin. Jonkinnäköinen tila on löytynyt, kertoo Kaakinen.

Nuori rikastui huumausaineilla

Helsingin poliisin rikostarkastaja **Kimmo Sainio** kertoo, että jengejä on tällä hetkellä toistakymmentä. Jäseniä näissä on toistasataa, mutta tarkkaa lukua on vaikea antaa. Katujengitoiminta keskittyy pääasiassa Etelä-Suomeen, pääkaupunkiseudulle.

Katujengit ja niiden toimintakulttuuri ovat alati muuttuvia. Viime vuosien uutisoinnissa esiin tullut jengien keskinäinen isottelu sosiaalisessa mediassa on vähentynyt.

Eli ensin katujengikulttuuri rantautui Suomeen, sitten alkoi alueellinen nokittelu ja pikkurikollisuus. Nyt osa suomalaisista katujengeistä tekee yhteistyötä esimerkiksi Ruotsin järjestäytyneen rikollisuuden kanssa, arvelee Sainio.

– Luulen, että ne kontaktit on nyt luotu.

Tästä ei kuitenkaan ole tuoreita oikeustapauksia. Joulukuussa vuosaarelaisen RK-98-katujengin tuomiot alenivat hovioikeudessa, kun se katsoi, ettei katujengi täyttänyt järjestäytyneen rikollisuuden tunnusmerkistöä.

Katujengirikollisuutta vauhdittaa huumausainekaupan kasvu. Vaivaton verkkomyynti esimerkiksi Telegramin kaltaisissa salatuissa viestintäsovelluksissa mahdollistaa entistä anonyymimmän kaupankäynnin.

– Nyt, kun markkinoille on tullut ruotsalaisia toimijoita, jotka tuottavat isosti huumausaineita, ne ottavat vastinpariksi näitä katujengiin kuuluvia henkilöitä tai hyvin lähellä näitä jengejä olevia.

Sainio kuitenkin kertoo, että suomalaiset katujengit ovat pääasiassa katukauppiaita, eikä hän anna selkeitä esimerkkejä tällaisista Ruotsin kontakteista.

Huumausainekauppa on Sainion mukaan raastunut, kun myyjillä tai ostajilla on usein astaloita tai jopa ampuma-aseita mukana kaupanteon hetkellä. Ongelmia syntyy, kun jompikumpi on aikeissa ryöstää toisen.

Huumausaineiden maahantuonti ja isompien erien jakelu ovat hänen mukaansa organisoidumpien toimijoiden hallussa.

Vaikka kauppa on pääasiassa kuluttajakauppaa, on katujengitoiminnassa liikkeellä isot rahat. Sainio kertoo 17-vuotiaasta nuoresta miehestä, jolta löytyi esitutkinnassa noin 150 000 euroa käteistä.

– Puhutaan tuhansista, jopa sadoista tuhansista euroista, mitä yksittäinen toimija voi tehdä lyhyessä ajassa.

Yhden katujengin liikevaihtoa on kuitenkin Sainion mukaan mahdotonta sanoa.

Somessa rehently on totista hommaa

Raha, kunnia ja vallanhimo ovat keskeisesti läsnä katujengeihin liitettyssä kuvastossa. Kaakinen tosin huomauttaa, ettei ilmiö ole uusi. Esimerkiksi Helvetin enkeleihin on liitetty maskuliinisuutta ja mystiikkaa.

Vaikka katujengien sosiaalisen median kilvoittelu on hiljentynyt, on siellä edelleen esillä yksittäisiä toimijoita, jotka esiintyvät hypermaskuliinisella tavalla rikollisen alakulttuurin kautta. Kaakinen kutsuu sosiaalista mediaa "digitaaliseksi kaduksi".

Hypermaskuliinisuudella tai hegemonisella maskuliinisuudella tarkoitetaan ylikorostettua miehistä voimaa ja seksuaalisuutta.

Kaakisen mukaan tällainen hypermaskuliininen toiminta, jossa ihannoidaan väkivaltaa ja huumausaineita, on yhdistetty nuorten rikoskäyttäytymiseen ja jengeihin.

Katujengien sosiaalisen median käyttö on hänen mukaansa totista hommaa.

– Jos ryhmä ei näytä uskottavalta, sillä ei ole otetta, ja asema kärsii, sanoo Kaakinen.

Teksti: Sampsa Hannonen Kuva: Antti Yrjönen

Ulos epätoivosta -hanke yrittää etsiä kohtia, joissa nuoria voisi vielä auttaa

Uraauurtava tutkimus yhdistää monia eri tieteenaloja.

Teksti ja kuva: Lotta Jokinen

Pekka Hakkarainen THL:stä toimii Ulos epätoivosta -hankkeen tutkimuskonsortion johtajana

ULOS EPÄTOIVOSTA -TUTKIMUSHANKE tutkii niitä nuoria, jotka ovat menettäneet tai olleet vaarassa menettää elämänsä huumeiden käytön, väkivallan tai itsemurhan vuoksi. Tutkimus keskittyy neljään teemaan: nuorten huumekuolemiin, itsemurhiin, väkivaltaan sekä nuorten mahdollisuuksiin saada tukea ja hoitoa mielenterveys- ja päihdeongelmiin. Monialaisessa hankkeessa on yli 30 tutkijaa eri aloilta: muun muassa sosiaalitieteistä, kriminologiasta, sosiaalipsykologiasta sekä terveys- ja lääketieteistä.

Hanke on ensimmäinen laatuaan, näin laajaa tutki- musta, jossa tarkasteltaisiin kohteena olevaa kolmea kuolemansyytä yhdessä, ei ole tutkimuskonsortion johtajan, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen **Pekka Hakkaraisen**, mukaan aiemmin Suomessa tehty. Hakkarainen näkeekin vahvuuden nimenomaan siinä, että erilaisia kuolemansyitä ja niiden taustatekijöitä tarkastellaan lomittain.

Myös järjestöt on otettu mukaan: hankkeessa on konsultoitu järjestöjä aiheellisten tutkimuskysymysten kartoittamiseksi. Lisäksi järjestöt ovat olleet mukana hankkimassa haastateltavia tutkimukseen.

– Nuorten, alle 30-vuotiaiden, huumekuolemat ovat lisääntyneet Suomessa merkittävästi. Haluamme

kartoittaa, olisiko nuoren elämässä ollut jokin solmu- kohta, jossa hänen elämänsä suuntaa olisi saanut kää- nettyä, sanoo Pekka Hakkarainen.

Ilmiön merkityksellisyttä painottaa Hakkaraisen mukaan se, että samalla, kun nuorten enenaikaiset kuolemat ovat muuten vähentyneet, korostuvat huume- kuolemat tilastoissa.

– Tämä on myös turvallisuuskysymys. Ajattelen, että nuorten turvallisuus on tässä suhteessa heikolla mallilla, Hakkarainen sanoo.

Hanke poikkeaa perinteisestä tutkimuksesta siinä, että se pyrkii löytämään myös ratkaisuja. Hankkeeseen kerätään muun muassa havainnointitietoa nuorten palvelupaikoista ja siitä, miten nuoret kokevat tulevansa kohdatuiksi. Hankkeessa myös kartoitetaan sitä, mitkä ovat niin sanotusti ”arvoja paikkoja” nuorten kokemuk- sissa, joihin sosiaali- ja terveydenhuollon olisi kiinnitettävä erityistä huomiota.

Tutkimuksen rahoittaa strategisen tutkimuksen neuvosto, joka toimii Suomen Akatemian yhteydessä.

→ [Hankkeen nettisivut löytyvät osoitteessa www.ulosepaivosta.fi.](http://www.ulosepaivosta.fi)

Vapaaehtoisena voi auttaa muita

Irti Huumeista ry teettää kaksi kertaa vuodessa osallisuuskyselyn, yhden huhtikuussa ja toisen lokakuussa. Kyselyllä mitataan muun muassa sitä, miten Irti Huumeista ry:n toiminta vaikuttaa osallistujiin.

Koonneet: Janita Maijanen, Merts Tamminen ja Lotta Jokinen

HUHTIKUUSSA 2024 osallisuuskyselyyn vastasi 23 ihmistä, lokakuussa puolestaan vastaajia oli 18. Huhtikuun kyselyn vastaajista 100 % koki, että osallistuminen Irti Huumeista ry:n toimintaan on lisännyt omaa merkityksellisyyden kokemusta. Lokakuun kyselyssä näin vastasi 94 %.

Huhtikuun kyselyyn vastanneista 91 % kokee saavansa tukea vapaaehtoistoimintaansa sitä tarvitessaan ja 100 % vastaajista sanoi, että heihin luotetaan heidän toimiessaan vapaaehtoisina. 70 % vastaajista kokee voivansa vaikuttaa vapaaehtoistoimintaan liittyviin asioihin ja 65 % kokee voivansa vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Lokakuun kyselyn tulosten perusteella 94 % vastaajista kokee saavansa tukea vapaaehtoistoimintaansa sitä tarvitessaan ja 100 % vastaajista kokee, että heihin luotetaan heidän toimiessaan vapaaehtoisina. 83 % vastaajista kertoi voivansa vaikuttaa vapaaehtoistoimintaan liittyviin asioihin ja 72 % kokee voivansa vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Kysyimme myös, mitä asioita vastaajat ovat saaneet vapaaehtoistoiminnan kautta. Huhtikuun kyselyn mukaan 52 % vastaajista oli saanut uusia kokemuksia ja/tai elämyksiä, 61 % uusia ihmissuhteita ja 70 % vertaisuuden kokemusta sekä 65 % kokemuksen siitä, ettei ole yksin. Lokakuun kyselyn vastaajista 78 % oli saanut uusia kokemuksia ja/tai elämyksiä, 72 % uusia ihmissuhteita ja 89 % vertaisuuden kokemusta sekä 67 % kokemuksen siitä, ettei ole yksin.

Poimimme muutaman avoimen vastauksen kohdasta, jossa kysyttiin, mikä on ollut paras hetki vapaaehtoistoimijana:

IRTI HUUMEISTA KYSY myös palautetta yhdistyksen järjestämästä jalkapallotoiminnasta. Kysely toteutettiin sekä huhti- että lokakuussa, mutta huhtikuun otanta oli hyvin pieni, vastaajia oli vain neljä. Lokakuun kyselyyn vastanneita oli 13. Lokakuun kyselyyn vastanneista 77 % oli saanut tukea ja/tai myönteistä palautetta yhdistyksen toimijoilta. Lokakuussa kyselyyn vastanneista 13:sta 77 % vastasi, että on saanut Irti Huumeista ry:n toiminnan kautta uusia kokemuksia, 92 % oli saanut uusia ihmis- suhteita, 31 % oli saanut uusia näkökulmia tilanteeseensa ja 100 % saanut kokemuksen yhteisöllisyydestä.

Poimimme muutaman vastauksen lokakuun kyselyn avoimista vastauksista vapaa sana -kohdassa:

”On ihan parasta saada olla IH:n jäsen!”

”Hienoa, että tällainen on mahdollistettu meille!”

”Yhteenkuuluvuuden ja ymmärryksen tunne muiden kanssa.”

”Tunne, että olen voinut auttaa ja herättää ajattelemaan.”

Läheisten iltapäivässä Vantaalla mietittiin hyvinvoinnin parantamista

Vapaaehtoiset Sari ja Tiia.

Huumeita käyttävien ihmisten läheiset monesti unohtavat oman hyvinvointinsa. Läheisten iltapäivässä juuri läheinen on pääosassa.

IRTI HUUMEISTA RY:N vapaaehtoiset, **Tiia Naukkarinen** ja **Sari Lahtinen**, pitivät läheisten iltapäivän sunnuntaina 22.9.2024 Vantaan Kivistön nuorisotila Mosaiikissa.

Iltapäivään saapui kuusi läheistä. Päivän ajatuksena oli se, että päähenkilöinä olivat juuri huumeita käyttävien läheiset. Kun lähipiirissä joku sairastuu huumeriippuvuuteen, jää läheinen monesti taka-alalle, vaikka hän kärsii tilanteesta yhtä lailla.

Läheisten iltapäivässä vapaaehtoiset Sari ja Tiia kertoivat ensin oman tarinansa, ja sitä kautta ryhmä lähti yhdessä pohtimaan hyviä työkaluja hyvinvointinsa edistämiseksi. Iltapäivässä keskityttiin sekä mielen että kehon hyvinvointiin.

Sarin tarinaosion sai muun muassa tällaista palautetta: *"Samaistumista, surullisuutta. Wau. Kyllä minäkin pystyn alkamaan huolehtia itsestään." "Myötätuntoa, tuttuuden tunne, surua kaikkien puolesta. Itku tuli."*

Tiian palautteissa puolestaan luki näin: *"Iloa, Tiialla on voimaa ja iloa antava työ." "Puhuttelevaa avoimuutta. Robkeita tunteita." "Suuria tunteita. En ole yksin."*

Matkalla parempaan -osiossa jokainen sai kirjoittaa oivaltamia asioita pahvilapulle. Laput liimattiin pyörän vanteeseen merkinä siitä, että matka parempaan voi alkaa.

Läheisten iltapäivässä pidettiin myös kehonhuolto-tuokio, jotta kehon hyvinvointi otettaisiin paremmin huomioon:

"Kun veri lähtee kiertämään, saavat aivot myös uusia ajatuksia", totesi kehonhuoltotuokion vetäjä Tiia.

Teksti: Tiia Naukkarinen ja Lotta Jokinen Kuva: Tiia Naukkarinen

Irti Huumeista juhli pyöreitä vuosiaan

Irti Huumeista on toiminut jo 40 vuotta. Sen kunniaksi järjestettiin päiväseminaari ja iltajuhla. Irti Huumeista kiittää raittiusyhdistys Balderia juhlavuoden tukemisesta.

IRTI HUUMEISTA RY järjesti lauantaina 12.10. juhlaseminaarin ja iltagaalan Helsingin Kalasataman Tiivistämöllä. Päiväseminaarissa puhuivat muun muassa presidentti **Tarja Halonen**, joka on juhlavuoden suojelija sekä Irti Huumeista ry:n vapaaehtoinen **Marja Moisander**, joka on itse huumeisiin kuolleen pojan äiti.

Molemmat korostivat puheenvuorossaan järjestöjen tärkeyttä erityisesti huumeita käyttävien ihmisten läheisten tukemisessa. Presidentti Halonen ilmaisi syvän huolensa järjestöihin kohdistuvien leikkausten puolesta. Presidentti Halosen puoliso, professori **Pentti Arajärvi**, on ollut mukana Irti Huumeista ry:n hallituksessa.

Päivän juhlaseminaari päättyi paneelikeskusteluun, jossa päihdelääkäri **Kaarlo Simojoki**, tutkinnanjohtaja **Hanna Tiirinki**, puheenjohtaja **Antti Palola** sekä erikoissyöttäjä **Anna-Riikka Ruuth** keskustelivat päihdehaittojen ennaltaehkäisystä. Antti Palola edustaa palkansaajakeskusjärjestö STTK:ta. Hän kuulutti pakollista päihdeohjelmaa jokaiselle työpaikalle. Anna-Riikka Ruuth on puolestaan puhunut julkisuudessa huumerikollisuuden liian hienosta kuvasta.

– Jossain vaiheessa tie tulee aina vastaan, totesi Ruuth huumerikollisuudesta.

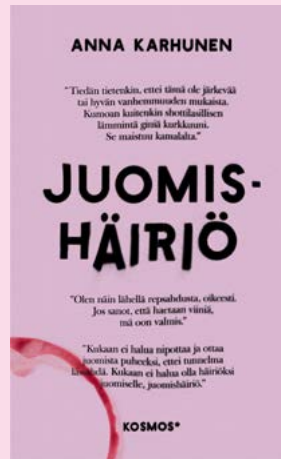
Ilta huipentui juhlagalaan samaisessa paikassa. Gaalassa puhuivat muun muassa Irti Huumeista ry:n

entinen puheenjohtaja **Tapio Jaakkola** sekä Skuutilla Suomen Halki mielenterveys- ja päihdepalvelujen puolesta matkannut **Atso Tillgren**. Ilta huipentui musiikkiesityksiin, joista vastasivat **Janus Hanski** ja **Markus Raivio**, **Petra Gargano**, **Tuomas Kauhanen** ja **Sara Siipola**.

Juhlagaalassa palkittiin myös meritoituneita päihde- ja mielenterveysalan ammattilaisia sekä muita huumeihetta työssään esiin nostaneita. Irti Huumeista halusi palkita omia vapaaehtoisiaan pitkäjänteisestä työstä huumeita käyttävien ihmisten läheisten sekä päihdesairaudesta toipuvien hyväksi. Palkinnon saivat **Marita Koski-Tuuri**, **Marja Moisander**, **Laura Mandell-Mäki** sekä **Mia Ekberg**. Vaikuttavinta toimintaa –palkinnon sai Irti Huumeista ry:n toiminnassa pitkään ollut **Tapio Jaakkola**. Mielenkiintoisin hanke –palkinnon lunasti Gettogymi-lähiösalin ja Herättävin tempaus –palkinnon Vaasan kaupunginteatterin Nollaneljä-viisi-näytelmä. Rakkain mediateko –palkinnon sai Osallisuuden aika lastensuojelun kokemustiedon jakamisesta sosiaalisessa mediassa. Päihdeylilääkäri **Ilkka Kujala** puolestaan palkittiin työstään Lapin hyvinvointialueella korvaushoidon saatavuuden parantamiseksi ja sen hyväksi, että korvaushoidon piirissä pysyttäisiin. Irti Huumeista ry:n Oma pää – pääoma –palkinnon sai **Katja Nissinen** ja hänen ryhmänsä poliisin ennalta estävästä toiminnasta. Palkinnon myöntämisen perusteina ovat vastuullinen ja positiivinen tapa vaikuttaa huumeongelman havainnollistamiseen ja ehkäisemiseen.

Teksti: Lotta Jokinen

Kuvat: Hanna Tiirinki, Mira Panu ja Sami Räsänen

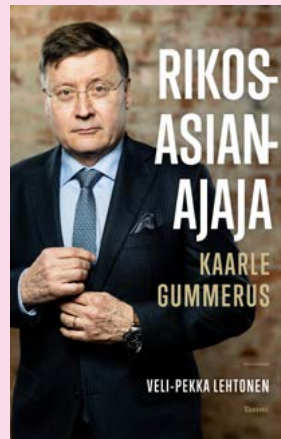

Anna Karhunen:
Juomishäiriö

Ilmestynyt 1.10.2024. Kosmos, 224 sivua

TOIMITTAJA, KIRJAILIJA JA KONSEPTISUUNNITTELIJA **Anna Karhunen** joi enemmän tai vähemmän ongelmallisesti yli 25 vuoden ajan. Lopulta hän luovutti kohtuullistamisen kanssa ja lopetti alkoholinkäytön kokonaan.

Juomishäiriö yhdistää Karhunen omaa kokemusta, vertaistarinoita ja asiantuntijatietoa naisten alkoholinkäyttöön. Samalla kirja viihdyttää ja lohduttaa. Lopussa olo on toiveikas. Kertojalle – ja kenties myös lukijallekin – löytyy skumppaa kirkkaampi selviämiskeino tulevaisuuteen.

Veli-Pekka Lehtonen:
Rikosasianajaja – Kaarle Gummerus

Ilmestynyt 1.10.2024. Tammi, 336 sivua

SYYTÖN, KUNNES TOISIN todistetaan. Puolustusasianajaja **Kaarle Gummeruksen** elämäkerta vie lukijan keskelle esitutkintoja ja kuulusteluja. Gummerus on kokenut puolustusasianajaja, jonka asiakkaina on ollut salakuljettajia, terroristeja, mutta myös pienempien rikoksien tekijöitä.

Gummeruksen käymät oikeudenkäynnit ovat olleet monesti yhteiskunnallisesti merkittäviä ja siksi ne ovat herättäneet myös median huomion. Hänen kaltaisansa ammattilaiset ovat tärkeä osa toimivaa oikeusjärjestelmää.

Kirja ei jätä sitäkään huomiotta, että rikoksien takana on myös tarina sekä suuria murheita, joita asianajajakin saa tai joutuu seuraamaan lähietäisyydeltä. Rikos koskettaa niin uhria kuin tämän läheisiäkkin, mutta se vaikuttaa myös tekijän ja tämän omaisten elämään.

TULLOSSA Jarkko Stenius:
Särkyneet – tarinoita kadun varjoisalta puolelta

Oletettu ilmestymispäivä 7.4.2025. Otava

PYSÄYTTÄVÄ JA KAUNISTELEMATON tietokirja rikoksen varjossa elävistä ihmisistä. Millaista on ollut kasvaa rikollisten vanhempien lapsena? Miten jatkaa elämäänsä, kun lähisukulainen on tehnyt henkirikoksen?

Kirjailija **Jarkko Stenius** on haastatellut ihmisiä, joiden elämää ovat leimanneet väkivalta, pahoinvointi ja rikollisuus. Mikä on se piste, ettei voi enää valita toisin? Entäpä kuinka elää häpeän kanssa?

Stenius valottaa myös oman sukunsa historiaa. Lopputuloksena syntyy kokoelma tarinoita hyvinvointiyhteiskunnan hämärältä puolelta.

Jonas (vas.) ja Filip Muhonen ovat mukana nuorisokoutsitoiminnassa.

”Tää kaupunki huutaa meitä!”

Irti Huumeista ry:n nuorisokoutsitoiminta haluaa tavoittaa nuoria, jotka tarvitsevat tukea.

NUORISOKOUTSITOIMINNAN VETÄJÄ, huumetyöntekijä **Filip Muhonen**, istuu **Jonaksen** kanssa Irti Huumeista ry:n toimiston pinkillä sohvalla. Kaikesta näkee, että välit ovat mutkattomat. Filip oli se, jolle Jonas soitti, kun oli pakko saada apua. Ensin asioiden oli pitänyt mennä siihen pisteeseen, että Jonas nukkui metsässä.

Jonas muistaa, että päihteet kiinnostivat häntä jo pienenä. Ensin hän alkoi käyttää alkoholia viidesluokkalaisena, 16-vuotiaana mukaan tulivat kannabis ja muut huumeet. Nyt parikymppinen mies on ollut noin puoli vuotta raitis. Nuorisokoutsitoimintaan mukaan hänet sai halu auttaa toisia sekä jakaa omia kokemuksiaan.

– Olen kokeillut monia aloja, mutta musta tuntuu, että toisten auttaminen on mun juttu.

Nuorisokoutsitoiminta on Irti Huumeista ry:n hanke, jossa jalkaututaan kaduille nuorten pariin sekä oppilaitoksiin. Toimintaa on tällä hetkellä lähinnä pääkaupunkiseudulla. Syksyllä aloittanutta hanketta rahoittaa Urlusäätiö. Tavoitteena on lisätä ympäristön turvallisuutta tuomalla julkisiin tiloihin ja asemanseduille jalkautuvaa nuorisotyötä, joka painottuu huumeidenkäytön ehkäisyyn. Palkattu työntekijä ja vapaaehtoiset nuorisokoutsit tekevät yhdessä kohtaavaa työtä. Nuorisokoutsit koulutetaan

ennen jalkautumista, ja heillä voi olla omakohtainen päihdekokemus.

Eri tutkimusten mukaan noin 20–25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä ja osa lääkitsee oireitaan alkoholilla tai muilla päihteillä.

Filip Muhonen sanookin, että erityisesti pääkaupunkiseudulla on toiminnalle huutava tarve. Hän kertoo haaveilevansa siitä, että joku päivä erityisesti toisen asteen oppilaitoksissa olisi niin sanottuja kummioppilaita, täysi-ikäisiä opiskelijoita, joita kiinnostaa muiden hyvinvointi. He tietäisivät, miten ottaa yhteyttä, jos joku tarvitsee tukea. Sillä nykyään on miltei helpompaa saada huumeita kuin apua omiin ongelmiinsa. Sitä ennen nuorisokoutsitoiminta pitää saada kunnolla käyntiin, ja tätä varten Muhonen vierailee oppilaitoksissa ja tapaa koulukuraattoreita.

Entäpä mitä Jonas ajattelee koutsitoiminnasta ja vanhojen päihdemaailmasta tuttuun kohtaamisesta?

– Jalkautuminen ei pelota, vaikka työssä kohtaakin ihmisiä entisestä elämästä. Ehkä siksi, että kaikki tykkää koutseista, kun he kuuntelevat ja tarjoavat apua.

.....
Teksti ja kuva: Lotta Jokinen
.....

Tule vapaaehtoiseksi

Ota yhteyttä: info@irtihuumeista.fi

Seuraa meitä somessa!

@irtihuumeista

@IrtiHuumeista

@irtihuumeistary

@IrtiHuumeistary

@irtihuumeista

0800 980 66

Irti Huumeista -puhelin

ma-pe klo 9-15
iltaisin ma-to klo 18-21